

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Економічний факультет

Кафедра економіки підприємства

ДИПЛОМНА РОБОТА **магістра**

на тему: **«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЬ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконав: студент 2 курсу денної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітня програма Облік і оподаткування
Гриньов Андрій Сергійович

Науковий керівник:
к.е.н., доц. Семенець І.В.
Рецензент:
к.е.н., доц. Лисак В.Ю.

м. Кам'янець-Подільський
2019р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	7
1.1. Основні засоби як об’єкт обліку і контролю.....	7
1.2. Класифікація основних засобів.	11
1.3. Вітчизняний та зарубіжний досвід обліку та оцінки основних засобів.....	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	24
2.1. Організаційно - економічна характеристика ПАТ «ГПСОВИК» .	24
2.2. Організація первинного та інвентарного обліку основних засобів та його вдосконалення.....	27
2.3. Організація синтетичного та аналітичного обліку основних засобів та його вдосконалення	33
2.4. Облік амортизації основних засобів	46
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	52
3.1 Підходи до контролю основних засобів	52
3.2 Організація контрольних процедур за наявністю і рухом основних засобів.....	59
3.3. Запровадження системи внутрішнього контролю основних засобів.....	65
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	81

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

МСБО – міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – міжнародні стандарти фінансової звітності

П(С)БО – положення (стандарти) бухгалтерського обліку

ПКУ – Податковий Кодекс України

ВСТУП

Актуальність теми. Діяльність кожного підприємства передбачає наявність засобів виробництва і відповідних матеріальних умов, вони є одним з найважливіших елементів продуктивних сил, головним елементом матеріально-технічної бази є основні засоби. Їх склад і структура визначають вид діяльності та виробничу потужність підприємства, а стан та ефективне використання безпосередньо впливають на кінцеві результати його господарської діяльності.

Ефективність використання основних засобів залежить від організації, своєчасного одержання надійної і повної обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку зростає роль та значення обліку як однієї з найважливіших функцій управління. До кола таких проблем можна віднести різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у бухгалтерському обліку й системі оподаткування, принципи оцінки основних засобів, проблеми вдосконалення системи амортизації, підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів, а також аналізу ефективності використання основних засобів і можливості її прогнозування.

Саме тому особливо актуальними є дослідження проблемних питань організації обліку основних засобів підприємств і напрямків його удосконалення.

Розвитку теорії та практики обліку та контролю основних засобів, забезпеченню її інформаційної бази сприяв ряд робіт таких науковців, як: Ф. Бутинець, Н. Войнаренко, С. Голов, М. Огійчук, М. Пушкар, С. Свирко, В. Швець та ін.

Однак залишається вирішити низку питань, які стосуються наближення національних стандартів (стандартів) бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати магістерської роботи знайшли відображення в науково-дослідних роботах кафедри економіки підприємства економічного факультету за темою

«Особливості функціонування і прогнозування розвитку суб'єктів господарювання в сучасних умовах. А також за темою «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій XXI ст.».

Метою дослідження є вивчення методичних основ обліку та контролю основних засобів та розробка рекомендацій з удосконалення методики бухгалтерського обліку щодо операцій з основними засобами.

Для досягнення цієї мети в процесі дослідження були поставлені наступні завдання:

- розкрити економічну сутність основних засобів як об'єкта обліку і контролю;
- проаналізувати підходи до класифікації основних засобів;
- вивчити та порівняти специфіку обліку основних засобів в Україні та за кордоном;
- проаналізувати основні показники діяльності ПАТ «ГПСОВИК» та загальні підходи до організації облікової роботи на ньому;
- дослідити стан організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку основних засобів і внести пропозиції по його вдосконаленню;
- дослідити порядок нарахування амортизації (зносу) основних засобів;
- вивчити стан контролю за наявністю, рухом та ефективністю використання основних засобів на ПАТ «ГПСОВИК» і внести пропозиції щодо його покращення.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку основних засобів на ПАТ «ГПСОВИК».

Предметом дослідження є організація обліку і контроль основних засобів «ГПСОВИК».

Методи дослідження. В роботі використано структурний та порівняльний аналіз (порівняння даних об'єкта дослідження з попередніми роками), системний підхід (дослідження об'єкта як цілісної системи, яким впливам може вона піддаватися, виявлення взаємозв'язків і відносин з

іншими об'єктами), історико-логічний (опис створення підприємства), економічного аналізу (визначення стану та розвитку діяльності підприємства), статистично-аналітичний (визначення фінансового стану підприємства), а також абстракції, індукції і дедукції, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, що дозволило нам якнайкраще дослідити та вивчити поставлені завдання.

Теоретично-інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, що регламентують порядок обліку та контролю основних засобів, фінансові, періодичні наукові публікації, монографії, матеріали досліджень, проведених за участю автора, дані фінансової та статистичної звітності досліджуваного підприємства, а також дані первинних документів та реєстрів обліку досліджуваного підприємства в частині обліку основних засобів.

Елементи наукової новизни одержаних результатів:

уточнено:

- поняття основних засобів як об'єкта бухгалтерського обліку і контролю;
- склад та класифікацію основних засобів підприємства

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень доповідались та знайшли обговорення на студентській науково-практичній конференції проведеної в КПНУ імені Івана Огієнка.

Публікації. Результати досліджень опубліковані у 1 науковій праці «Вітчизняний та міжнародний досвід обліку основних засобів» [13]. - тезах доповіді загальним обсягом

Структура та обсяг роботи. Загальний обсяг роботи 75 стор. В магістерській роботі розміщено 21 таблиця, 6 рисунків, 5 додатків. Вона складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки.

1. Узагальнюючи думки різних науковців, на нашу думку, основні засоби є сукупністю матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

2. Важливою передумовою ефективного управління основними засобами на підприємстві є їх чітка класифікація, створена з урахуванням специфіки галузі. За результатами проведеного аналізу нами запропоновано узагальнену класифікацію основних засобів, яка об'єднує у собі концептуальніші для потреб управління основними засобами ознаки та види запасів, а тому дозволяє вчасно прийняти ефективне управлінське рішення.

3. Оцінка основних засобів в зарубіжних країнах відрізняється від оцінки в національному обліку України і має свої певні особливості, зумовлені особливостями національного обліку та нормативно-правовою базою.

Національні стандарти з обліку були розроблені на основі міжнародних з врахуванням національних особливостей економіки України тому П(С)БО 7 «Основні засоби» має ряд спільних моментів з Міжнародними стандартами фінансової звітності 16 «Основні засоби», зокрема, щодо умов визнання основних засобів і основних понять, пов'язаних з ними; рекомендації щодо використання методів оцінки основних засобів; розкриття інформації про основні засоби у формах фінансової звітності.

4. Дослідження проводились на матеріалах ПАТ «ГПСОВИК». Підприємство спеціалізується на виробництві гіпсових в'язучих матеріалів.

Підприємство фінансово стабільне, зокрема виручка від реалізації

продукції у 2018 році порівняно з 2015 роком зросла на 210,12%, тобто на 9911 тис. грн. Щодо чистого прибутку, то варто зазначити значне збільшення, а саме на 739,9% або на 211 тис. грн. у 2018 році відносно 2015 року.

Обліково-фінансова робота на підприємстві організовується планово-економічним відділом та бухгалтерією, що є самостійним структурним підрозділом.

На підприємстві облік комп'ютеризовано за допомогою програмного комплексу «1 С: Бухгалтерія 8.2».

Для належної організації обліку розроблені всі документи, передбачені чинним законодавством. Основним є Наказ про облікову політику, який переглядається та підписується щороку.

5. На ПАТ «ГПСОВИК» облік здійснюється бухгалтерською службою, очолюваною головним бухгалтером.

На підприємстві облік комп'ютеризовано за допомогою програмного комплексу «1 С: Бухгалтерія 8.2».

Облік основних засобів на досліджуваному підприємстві в цілому поставлений непогано у відповідності до чинного законодавства. Використовуються первинні документи типової форми. Кореспонденція рахунків виконується без порушення вимог чинного законодавства і повністю співпадає з типовою.

Облік виробничих запасів здійснюють на рахунку 10 «Основні засоби» При цьому використовується не повний перелік передбачених планом рахунків субрахунків. Аналітичний облік основних засобів ведеться за місцями зберігання та однорідними групами.

Разом з тим виявлені недоліки дозволяють внести певні пропозиції щодо вдосконалення.

6. Нарахування амортизації на досліджуваному підприємстві здійснюється в рамках правового поля, при цьому застосовують прямолінійний метод нарахування амортизації.

7. Питанням контролю на досліджуваному підприємстві приділяється значна увага. В результаті проведення контрольних процедур значних систематичних порушень в правилах обліку основних засобів не виявили.

Разом з тим можна внести і певні пропозиції щодо його вдосконалення, зокрема змінити деякі графи інвентарної картки обліку основних засобів для забезпечення більшою інформативністю та відповідністю до тенденцій сучасного обліку

Необхідно більше уваги слід приділити інвентаризації основних фондів, оскільки інвентаризація контролює роботу матеріально відповідальних осіб із збереження товарних запасів.

Для покращення контролю за основними засобами потрібно ввести до свого персоналу індивідуального працівника (бухгалтера-контролера), згідно з яким в посадовій інструкції необхідно призначити відповідні функціональні обов'язки. Також для покращення контролю за основними засобами на місцях зберігання та експлуатації необхідно проводити періодичну сертифікацію стану зберігання основних засобів.

Так як запропоновані нами окремі моменти в питання вдосконалення контролю обліку на ПАТ «ГПСОВИК» відповідають вимогам чинного законодавства, вони без проблем можуть бути запроваджені в його повсякденній практиці, що дозволить зробити облік більш інформативним, та дозволить попереджати можливі помилки та неточності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник. Україна. 1995. – 565 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник. Житомир : ПП «Рута», 2001. 224 с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. за ред. Ф.Ф.Бутинець. Житомир: ПП „Рута”, 2005. 756 с.
4. Валуєв Б.І. Контроль в системі внутрішнього хозрасчета. М.: Финансы и статистика, 1987. 239 с.
5. Вербилло О.Ф. Бухгалтерський облік у менеджменті: зміст та методика навчання. К.: НАУ, 2006. 696 с.
6. Первинний та аналітичний облік на підприємстві/ Гарасим П.М., Журавель Г.П. Тернопіль, 2005. 464с.
7. Гладких Т.В. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 480 с.
8. Гненний О.М. Методи оцінки майна та майнових прав в Україні: монографія. Дніпро: Маковецький, 2012. 264 с.
9. Голов С. Ф., Костюченко Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. К.: Екаутінг, 200. 384 с.
10. Голов С. Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. К. : ТОВ «Автоінтерсервес», 2000. 544 с.
11. Голов С. Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. посібн. К. : Лібра, 2001. 840с.
12. Головащенко М. О. Ревізія і контроль. Управління розвитком. 2012. № 7. С. 4647.
13. Гриньов А.С. Наукова стаття «Вітчизняний та міжнародний досвід обліку основних засобів»

14. Дем'яненко М. Я., Чудовець В.В. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку : монографія. К. : ННЦ «Інститут аграрної політики», 2008. 288 с.
15. Дікань Л. В. Контроль і ревізія: навч. посібник. К. : Знання, 2007. 327с.
16. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Житомир, 2010. – 20 с.
17. Загородній А.Г., Вознюк Фінансово-економічний. К.: Знання, 2007. 1072 с.
18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/para0212> (дата звернення: 15.11.2019)
19. Про визначення розміру збитків, заподіяних підприємству, установі, організації крадіжкою, знищенням (псуванням), чи нестачею втратою дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів і валютних цінностей: Закон України від 06.06.95 р. № 217/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80_ (дата звернення: 15.11.2019)
20. Зюкова, М.М. Проблеми обліку основних засобів в умовах дії Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні, 2006 р. 19-21 с.
21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.
22. Карпушенко М. Ю. Організація обліку: навч.посібник. Х. : ХНАМГ, 2011. 241 с.

23. Кім Г.В., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та їх заповнення: навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 440 с.
24. Кірейцев Г. Г. Фінансова звітність підприємств та її аналіз. К: ЦУЛ, 2002. 452 с.
25. Кленін О. В. Ефективність відтворення основного капіталу підприємств: монографія. Д: 2006 р. 196 с.
26. Кочерга С. В., Пилипенко К.А. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005 р . 216 с.
27. Кужельний М. В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. К. : КНЕУ, 2001. 334 с.
28. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373с.
29. Лень В. С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика. нач. посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 556 с.
30. Ловінська Л.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку: Монографія. К.: КНЕУ, 2006. 256 с.
31. Лучко М. Р., Бенько І.Д. Бухгалтерській облік у зарубіжних країнах. навч. посіб. К. : Знання, 2006. 311 с.
32. Макаров В. Г. Теория бухгалтерского учета. М. : Финансы, 1975. 295 с.
33. Макоев О. С. Контроль и ревизия. учебное пособие. М. : Юнити, 2007. 256 с.
34. Маляревский Ю. Д., Фартушняк О. В., Пасичник И. Ю. Учет в зарубежных странах : учебн. пособ. Х. : ИД "ИНЖЕК", 2003. 182 с.
35. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635.
36. Михайлов А. М. основні засоби: визначення та класифікація: Вісник СДАУ.- 2001р. 156 – 159 с.

37. Міжнародні стандарти фінансової звітності (переклад українською мовою 2018 рік) URL :<https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--pereklad-ukrainskoiu-movoju---rik?category=dohidna-politika&subcategory=buhgalterskij-oblik> (дата звернення 28.11.2019)
38. Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. Економічний енциклопедичний словник. Львів: Світ, 2005 р. 616 с.
39. Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В. Контроль і ревізія фінансово:господарської діяльності. навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. 311 с.
40. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL : [http:// www.interbuh.com.ua/ua/documents/ onemanuals/35131_](http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131_)(дата звернення: 24.10.2019)
41. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
42. Новодворский В. Д. Бухгалтерский учет производственных ресурсов . М. : Финансы и статистика, 1989. 284 с.
43. Овсюк Н. В., Ражченко О.Ю. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Вісник ЖДТУ. 2012. – . URL : <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3003/40.pdf?sequence=1> с. 362 (дата звернення 15.11.2019)
44. Омельченко О.Ю. Облік основних засобів і операцій о їх оподаткуванню: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.0. К., 2006. - 23 с.
45. Орлова В. К., Орлів М.С., Хома С. В. Фінансовий облік: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 510 с.
46. Падалка К. Основні засоби. Главбух. 2007. 106-146 с.
47. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 із змінами і

доповненнями URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi:bin/laws/main.cgi>. (дата звернення 24.10.2019)

48. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями URL :<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi:bin/laws/main.cgi>. (дата звернення 24.10.2019)

49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92

50. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, недостачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова КМУ від 22.01.96 р. № 116

51. Порядок забезпечення підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів підприємницької діяльності України бланками форм облікової і звітної документації й інструкціями з їх заповнення. затверджений Міністерством статистики № 01-3-5/80, № 18-4117, № 27004/107. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0129-93>_(дата звернення 24.10.2019)

52. Про внесення зміни до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та визнання такими, що втратили чинність, наказів Міністерства фінансів України від 16 травня 1996 року № 99 та від 24 березня 2000 року № 61: Наказ Мінфіну України від 30.09.2014 р. № 987

53. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів. Наказ МФУ від 01.10.2007 р. № 2

54. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ МФУ від 02.09.2014 р. № 879

55. Про затвердження форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів: Наказ Мінстату України від 21.06.96 р. № 193

56. Пушкар М. С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с.

57. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: моногр. Тернопіль: Карт-бланш, 2009. 260 с.

58. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Фінансовий облік у системі управління. монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 178 с.
59. Розова С.С. Классификационная проблема в современной науке. Новосибирск: "НАУКА", 1986. 224 с.
60. Руденко Є. Основные средства и основные фонды: порядок учета. Спецвыпуск Налоги и бухгалтерский учет. 2005. №13. С. 5-12.
61. Садовська І. Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К.: „Центр учбової літератури”, 2013. 688 с.
62. Сердюк В.Н. Бухгалтерский учет: учебное пособие. Донецк: ДонНУ, 2009. 595 с.
63. Скотнікова Л.П., Миланич Т. А., Солодовнік О. О. Бухгалтерський облік і фінансова звітність на підприємстві : навч.-метод. посібник. Х. : ІНЖЕК, 328 с.
64. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета. М. : Финансы и статистика, 2000. 496 с.
65. Сопко В. В., Завгородній В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. підручник. К. : КНЕУ, 2004. 412 с
66. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. К.: Алерта, 2008. 926 с.
67. Урбан Н.М. Методика та організація оцінки активів підприємства в обліку та аудиті: дис.канд. екон. наук: 08.06.04. Тернопіль, 2004. 215 с
68. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: посібник. К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. 672 с.
69. Чудовець, В. В. Науково-практичний підхід до визначення етапів проведення інвентаризації. Луцьк, 2007. № 8. 12-20 с.
70. Шарманська, В. М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку. К.: Знання-Прес, 2010. 268 с.
71. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. К. : Знання, 2006. 525